

Pia Tjelta i tittelrollen (nærmest), i *ELEKTRA*, regi: Erik Ulfby, Oslo Nye Teater, 2008. Foto: Marit Anna Evanger

Sprikende om innvandringsproblematikk

Unyansert og hektisk ELEKTRA på Oslo Nye, og reflektert om rasisme på Nordic Black Theatre.

AV ANETTE TH. PETERSEN

Petter Rosenlund etter Sofokles: **ELEKTRA**
Regi: Erik Ulfby. Scenografi/kostymer: Even Børsum. Musikk: Atle Halstensen. Oslo Nye Teater, Centralteatret 11/3 2008

HVEM VAR EUGENE EJKE OBIORA? Idé og regi: Cliff A. Moustache. Scenografi: Karen Schönemann. Lyddesign: Håkon Brynjulsrud. Nordic Black Theatre, Teaterbåten Innvik, 2008

2008 ble bestemt å skulle stå i mangfoldsårets tegn. Men med lang behandlingstid på søknader, og lang produksjonstid for mange kompanier, kan vi forvente oss en del mangfoldsteater også i 2009. Men i

Mangfoldsårets første kvartal har institusjonene hatt flere Mangfolds-premierer. Og blant disse hører Oslo Nye Teaters *Elektra* og Nordic Black Theatres *Hvem var Eugene Ejke Obiora?* Ved siden av å inngå i mangfoldsårets satsinger har de lite til felles.

Antikk teater i ny drakt

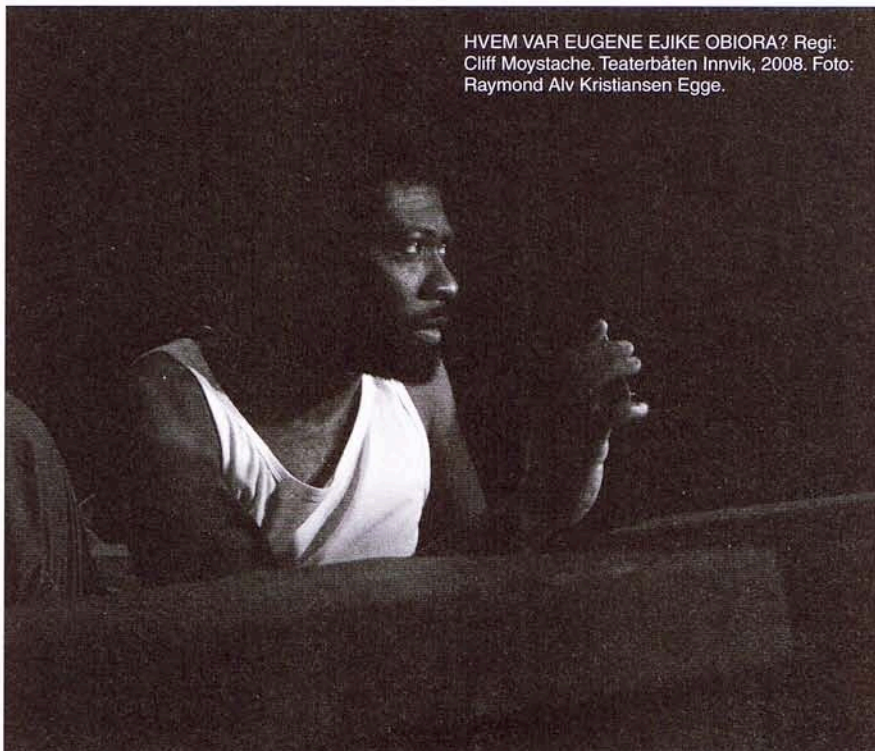
Petter Rosenlunds nyskriving av Sofokles tragedie *Elektra* har flyttet handlingen til Oslo, og karakterene er plassert i det norsk-pakistanske miljøet. Dessverre bidrar dette i større grad til å repetere myter og fordommer enn å bidra til forståelse og mangfold. I Rosenlunds penn har *Elektra* fått en ny og modernisert rammefortelling: Elektras far (Agamemnon) heter her Anwar og er innehaver av en grønnsakshandel i Oslo. Da han myrdes av en junkie går det kort tid før moren gifter seg på nytt. Både Anwar og morens nye mann (Abdullah) er pakistane-re, mens moren (Klytaimnestra) er norsk. Elektra sørger over tapet av faren, og er ikke særlig vennlig innstilt overfor den nye stefaren. Når han i tillegg viser seg å være svært streng, øker ikke tilliten. Elektras venninne Hanne kommer etter hvert opp med flere indisier som indikerer at moren og hennes nye ektemann kan ha konspirert om å ta livet av Elektras far, og Elektra lener seg veldig mot denne forklaringen. Når broren Omran (Orestes) etter hvert returnerer til

Oslo etter et lengre utenlandsopphold, klarer Elektra etter en stund å overbevise ham om forklaringen på farens død. Det hele toppe seg når Elektra og søstra Kainat skal tvangsgiftes til Abdullahs nevøer. Omran ender da opp med å ta livet av sin mor, søster og stefar, etter Elektras påtrykk.

Intensjonen bak Rosenlunds nyskriving har vært å aktualisere Sofokles omtrent 2500 år gamle tekst. Men i moderniseringen av teksten har Sofokles tragedie blitt forvandlet til en nåtidig tragedie som ikke bidrar til økt forståelse. At moren til Elektra og den kommende stefaren skal ha konspirert om mordet på faren av økonomiske grunner er grei skuring. Men at gevinsten er ei grønnsaksjappe gjør det hele mindre plausibelt, og maler i tillegg et veldig stigmatiserende bilde. Når situasjonen etter hvert tilspisser seg med tvangsgiftermål og familiedrap med blodhevn som motiv, så fremstår det hele som nokså plumpt. Framfor å diskutere og problematisere årsakene til dette fremstår dette som en repetisjon av allerede eksisterende myter.

Hektisk

Forestillingen er bare en drøy time lang, og holder følgelig et svært høyt tempo. Sannsynligvis hadde den vært tjent med både større scenerom og bedre tid. Det hele blir for heseblesende og trangt. Midt på sce-

HVEM VAR EUGENE EJIKE OBIORA? Regi: Cliff Moystache. Teaterbåten Innvik, 2008. Foto: Raymond Alv Kristiansen Egge.

nen har to musikere fått fast plass gjennom hele forestillingen. Der er det også plassert et mikrofonstativ, som Elektra benytter i sine sangnumre. Musikerne står for et positivt innslag. Å plassere Elektra i sangnumre midt på scenen, mens resten av besetningen (koret) samles i bakgrunnen og synger med, er i utgangspunktet en god idé. I bakgrunnen ligger også et lydteppe som lager en pulserende lyd, og som bidrar til å skape progresjon i forestillingen. Men i kombinasjon med det fysiske hektiske tempoet bidrar også dette til at forestillingen fremstår som hurtig og hektisk, og man blir litt sliten av å følge med.

Men det som til syvende og sist gjør *Elektra* til en nokså dårlig teateropplevelse er den rett ut sagt dårlige kjemien på scenen, kombinert med en bærende historie som virker mer rasistisk og stereotypisk enn fremmede for mangfold. Rollen som Elektra er veldig plasskrevende – og krevende generelt. Men dette gir de øvrige utøverne enda mindre plass, og i til tross for at de er presise og samspilte blir det hele veldig teknisk. Det gjør det vanskelig å engasjere seg i handlingen, og jeg har store problemer med å finne sympati for Elektra.

Reflektert motpart

Teaterbåten MS Innvik står i en annen teatertradisjon enn Oslo Nye Teater, og på

mange måter hadde jeg høyere forventninger til sistnevnte enn til teaterbåten i Bjørvika. Men det var faktisk forestillingen *Hvem var Eugene Ejike Obiora?* som imponerte meg mest denne mangfoldsvinteren. Eugene E. Obiora var norsk statsborger, opprinnelig fra Nigeria. Høsten 2006 ble han pågrepet av politiet, anklaget for bråk da han klaget på et avslag om sosialhjelp. Etter pågripelsen mistet Obiora bevisstheten og døde. Teatersjef og regissør Cliff Moystache har klart å skape en reflektert og balansert forestilling basert på omstendighetene omkring Eugene E. Obioras død. Skuespillerne er riktignok amatører, og lydklippet som akkompagnerer forestillingen har et litt røft preg, men dette bidrar også til at forestillingens tematikk kommer enda sterkere frem.

Hva kunne politiet gjort annerledes? Hva kunne Obiora selv gjort annerledes? Jeg var i forkant redd for at forestillingen skulle bli en udelt fremming av Obiorasidens synspunkter. Men i stedet har forestillingen gitt rom for menneskene som var involvert i saken, uten å dømme.

Enkelt og godt

Ved innslipp i salen spilles det lydopptak med innlesninger av utsagn omkring saken. Det er tydelig at lydsporene er opplesninger av tekst. Personene som leser teksten mestrer ikke dialektene de leser på, og fik-

sjonen skinner dermed klart gjennom. I tillegg er de klippet ganske røft, slik at det blir markante overganger mellom de ulike opptakene. Forestillingen ville vært tjent med en mer nøytral oppleser-stil for å markere alvorret som innholdet preges av, men selve produksjonen av lydsporet har en fin dialektikk mellom den klare fiksjonen og virkeligheten.

Selve forestillingen utspiller seg som en samtale mellom to arbeidere som sorterer papirene fra Obiora-rettssaken. Scenerommet er formet som en innskrånende kube, fylt med firkantede esker i ulike størrelser. Arbeiderne (Samuel Noko og Mads H. Jørgensen) diskuterer saken mens de flytter rundt på eskene. Innimellom endres lyset på scenen, det spilles lydopptak av uttalelser om saken og utøverne beveger seg stilistisk sakte i rommet. Denne koreografien står ikke helt i stil med skuespillernivået deres. Men muligens er det nettopp fordi forestillingen er litt uferdig, at skuespillerne har en spillestil som ikke helt passer dem, at den fungerer så godt. Fiksjonslaget utenpå det ekte blir tydelig. Og i tillegg stiller man dermed spørsmål med sannheten.

Innledningsvis henvender skuespillerne seg til publikum, og flytter rundt på deler av disse. De deler salen inn etter alder, kjønn og plassering i søskenflokk. Deretter fortsetter forestillingen. Publikum har blitt vist sin plass i salen, akkurat som forestillingen diskuterer våre tendenser til å plassere andre mennesker i ulike kategorier.

Amatørteaterscenen seirer

Teaterbåten MS Innvik og Nordic Black Theatre er en mindre etablert teaterscene enn Oslo Nye Teater. Nordic Black Theatres retter seg mot scenekunstnere og ungdom fra den tredje verden. Publikummassen på deres forestillinger er også langt mer mangfoldig enn på Oslo Nye. Dette gir seg utslag i stor aldersspredning, jevnere kjønnsfordeling og en i hvert fall tilsynelatende stor variasjon i sosial og kulturell bakgrunn.

Elektra fremstod som unyansert og noe ubearbeidet, mens *Hvem var Eugene Ejike Obiora?* fikk meg til å gå grublende over gangbrua fra teaterbåten til plata. Moystache har klart å skape et refleksjonsrom med sin forestilling. Der Ulfsbys forestilling virker tvungen og forenklet, bærer Moystaches forestilling preg av en oppriktig idealisme og nysgjerrighet.